

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**  
до самостійної роботи студентів  
з дисципліни: «Економічне управління підприємством»  
для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»  
спеціальності 051 «Економіка »

Харків, ХНАДУ 2018

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

До видавництва й у світ дозволяю  
Проректор

І.П.Гладкий

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**  
до самостійної роботи студентів  
з дисципліни: «Економічне управління підприємством»  
для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»  
спеціальності 051 «Економіка »

Всі цитати, цифровий, фактичний  
матеріал і бібліографічні відомості  
перевірені, написання сторінок  
відповідає стандартам

Затверджено  
методичною радою  
університету  
протокол №\_\_від \_\_\_\_

Укладачі:

Болотова Т.М.

Відповідальний за випуск:

Дмитрієв І.А.

Харків, ХНАДУ 2018

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**  
до самостійної роботи студентів  
з дисципліни: «Економічне управління підприємством»  
для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»  
спеціальності 051 «Економіка »

Затверджено методичною  
радою університету  
протокол № \_\_\_\_ від \_\_\_\_\_

Харків, ХНАДУ 2018

Укладачі: доц. Болотова Т.М.

Кафедра економіки і підприємництва

## ВСТУП

Навчальна дисципліна «Економічне управління підприємством» належить до циклу вибіркових дисциплін економічної підготовки фахівців галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка»

В умовах сучасної ринкової економіки все більшого значення набувають питання прибутковості та ефективності функціонування підприємства та коштів, що в нього інвестовані. Відповідно майбутній фахівець з економічного управління підприємством повинен володіти усім спектром знань стосовно поточного аналізу діяльності підприємства, її планування, контролю та виявлення резервів підвищення прибутковості.

Метою викладання дисципліни є підготовка фахівців до виконання професійних обов'язків в галузі економічного управління підприємством; засвоєння та формування знань фахівців щодо системного оцінювання діяльності підприємств, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Предметом навчальної дисципліни є виробнича і фінансово-господарська діяльність підприємства, методики економічного аналізу із застосуванням математичних та статистичних прийомів.

Тема №1  
**ОБСЯГИ ПРОДАЖІВ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА  
ТА ЇХ РОЗРАХУНОК**

**Мета роботи** – ознайомлення з розрахунком прибутку від реалізації продукції.

**Питання до самостійного вивчення**

1. Чотири методи розрахунку прибутку
2. Метод прямого розрахунку прибутку від реалізації продукції
3. Метод розрахунку на основі показника витрат на 1 грн. продукції
4. Економічний (аналітичний метод)
5. Визначення точки беззбитковості реалізації продукції.

**Питання для самоконтролю**

1. Що розуміють під плановою сумою прибутку підприємства?
2. Які методи розрахунку прибутку Ви знаєте?
3. Яка різниця від виробленою та реалізованою продукцією підприємства?
4. Як розрахувати плановий обсяг реалізації продукції по номенклатурі та асортименту?
5. Розрахунок планової собівартості одиниці продукції.
6. Як розрахувати ціну виробника (планову ціну) ?
7. Розрахунок ціни одиниці продукції.
8. Який вплив різних факторів на розмір прибутку від реалізації продукції?
9. Методи розрахунку обсягів виробництва у плановому та звітному роках.

**Задачі для самоконтролю**

**Задача 1.** Собівартість виробу 100 грн., ціна виробу 155 грн. Підприємство планує зробити і реалізувати 500 виробів.

Необхідно розрахувати прибуток від реалізації продукції (планову).

**Задача 2.** Витрати на 1 грн. продукції в звітному періоді - 90 коп. Заплановано: обсяг реалізації продукції - 10000 грн.; зниження витрат на 1 грн. продукції на 5 коп. Необхідно розрахувати прибуток від реалізації продукції (планову).

## Тема №2

# ЕКОНОМІЧНИЙ ПОРЯДОК ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.

**Мета роботи** – ознайомлення та засвоєння основних методичних прийомів економічного порядку підприємства та його значення для розвитку підприємства.

### Питання до самостійного вивчення

1. Які Ви знаєте інструменти наведення (підтримки) економічного аналізу?
2. Вплив інструментів наведення на мікроекономічному та макроекономічному рівнях?
3. Загальна характеристика нормативно-правових актів, що є інструментами наведення економічного порядку підприємств?
4. Дайте визначення поняттю «витрати»
5. Чим з економічної точки зору відрізняються прибутки і збитки підприємства?
6. Економічні показники порядку на підприємстві.
7. Види інструментів підтримки економічного аналізу?
8. Переваги встановлення планових показників на відміну від фактичних.
9. Які Ви знаєте методи встановлення економічних показників?

### Питання для самоконтролю

1. Способи розрахунку показника: статистичний; факторний; нормативний; економіко-математичний.
2. Форми подання планових показників?

3. Види об'ємних показників, що відображають найбільш загальні результати діяльності підприємства
4. Поняття товарної продукції. Методи її розрахунку.
5. Види прибутку підприємства?
6. Сфери використання норм та нормативів?
7. Схема підтримки калькуляцій собівартості продукції в актуальному стані на основі нормативного методу.
8. Звіт щодо відхилень (порушень) з виконання норм та нормативів собівартості продукції.
9. Показники корегування норм витрат трудового часу в залежності від підвищення продуктивності праці.
10. Методи підтримки беззбиткової діяльності підприємства.
11. Підтримка економічної стійкості підприємства.
12. Компенсаторні механізми підтримки беззбиткової роботи підприємства.
13. Перелічить найважливіші законодавчі акти України, що ззовні формують економічний порядок на підприємстві.
14. Приведіть приклади інструментів наведення (підтримки) економічного порядку усередині підприємства.
15. Поясніть, у чому неоднозначність понять «норми» і «нормативу» як інструментів підтримки економічного порядку на підприємстві?
16. Які переваги надає метод нормативного планування, якщо норми і нормативи своєчасно корегуються й підтримуються в актуальному стані протягом певного періоду?
17. При збільшенні обсягів продажу продукції за рахунок чого зменшується собівартість одиниці продукції, якщо ні технологія ні інші чинники не зазнали ніяких змін?

### Тема №3

## БЮДЖЕТ ВИТРАТ ПО ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

**Мета роботи** – навчитися розробляти бюджет витрат підприємства.



### **Питання до самостійного вивчення**

1. Значення поняття бюджет доходів і витрат (ДБВ)
2. Методи прогнозування цін на вироби підприємства
3. Основні показники підприємства, необхідні для складання бюджету витрат
4. Схема внутрішнього обороту підприємства
5. Розрахунок суми витрат підприємства
6. Бюджети збуту (Зб) і невиробничих витрат (НВ).
7. Значення зведеного бюджету витрат по бюджету (ЗБВ).
8. Коефіцієнт віднесення витрат на утримування, ремонт і експлуатацію обладнання
9. Коефіцієнт віднесення загальних цехових витрат
10. Коефіцієнт віднесення загальних заводських управлінських витрат до цехової собівартості продукції
11. Планова калькуляція собівартості

### **Питання для самоконтролю**

1. Чим операційні бюджети відрізняються від інших їх видів?
2. Як досягається збалансованість бюджету витрат підприємства, враховуючи наявність операційних бюджетів основних і допоміжних підрозділів?
3. Яких видів можуть бути калькуляційні статті визначення витрат підприємства?
4. Якій сумі дорівнює так званий «внутрішній оборот» витрат на підприємстві?
5. Яким найпоширенішим методом непрямі витрати розподіляються пропорційно прямим?
6. Планове значення якого показника – реалізації або обсягу товарної продукції – точніше відображає обсяг витрат, які мають бути понесені в наступному періоді?
7. У чому полягають переваги та недоліки «котлового» методу обліку собівартості продукції?
8. Поясніть, що означають і для чого розробляються так звані «зведені» бюджети на підприємстві.
9. Чи правильно визначати виробничу потужність підприємства грошовими показниками можливості вироблення продукції?

10. Яким чином тривалість виробничого циклу впливає на обсяг незавершеної продукції?

#### Тема №4

### СТРАТЕГІЧНЕ ТА ОПЕРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*Мета роботи* – навчитися визначати особливості стратегічного та оперативного управління діяльності підприємства

#### Питання до самостійного вивчення

1. Визначте поняття «управління підприємством»?
2. Фінансова стратегія підприємства. Її переваги та недоліки.
3. Вимоги формулювання стратегічних та оперативних цілей?
4. Тактичні цілі, їх переваги та недоліки
5. Вплив оперативних цілей на фінансову стійкість підприємства
6. Стратегічне управління, як прискорення економічного зростання підприємства
7. Основні підходи сутності завдань стратегічного і оперативного управління
8. Оперативне управління, як прискорення економічного зростання підприємства
9. Побудова стратегічної моделі формування цінностей
10. Як використовується SWOT – аналіз у визначенні виду фінансування підприємства?
11. Види поточних фінансових потреб та оперативне управління їх фінансуванням?

#### Питання для самоконтролю

1. Які особливості стратегічного та оперативного управління фінансами підприємства?
2. Сутність стратегічного управління фінансуванням підприємства?
3. Сутність оперативного управління на підприємстві?

4. Сутність стратегічного та оперативного планування на підприємстві?
5. Формування фінансової стратегії підприємства
6. Види фінансування поточної діяльності?
7. Управління фінансуванням поточної діяльності підприємства
8. Ефективність управління поточними активами та пасивами
9. Стратегічне управління фінансами, його види?
10. Оперативне управління фінансами, його види?

# РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

## Базова

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник / І.М. Бойчик. - К.: Атіка, 2004. - 480 с.
2. Волков О.И., Экономика предприятия: Курс лекций / О.И. Волков, В.К. Скляренко. - М.: ИНФРА-М, 2006г. - 280с.
3. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: Навч. посіб. / О.І. Гадзевич. - К.: Кондор, 2004.
4. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2005. – 528 с....
5. Сидун В.А. Экономика предприятия. Практикум / В.А. Сидун, Ю.В. Пономарева. - Харьков: ХДУХТ, 2008. - 323 стр.

## Допоміжна

1. Гончаров А. Б. Економічне управління підприємством : конспект лекцій / А. Б. Гончаров, Н. М. Олейникова // Харк. нац. екон. ун-т. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. — 366 с.
2. Денисов А. Ю. Экономическое управление предприятием и корпорацией / А. Ю. Денисов, С. А. Жданов // М. : Дело и Сервис, 2002. — 416 с.
3. Економічне управління підприємством [Текст] : навч. посібник / [Н. М. Євдокимова, Л. П. Батенко, В. А. Верба та ін.] ; за заг. ред. Н. М. Євдокимової ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ “Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана”. – К. : КНЕУ, 2011. – 327 с.
4. Жданов С.А. Механизмы экономического управления предприятием: Учеб. пособие для вузов. / С.А. Жданов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 319 с.

...

## Інформаційні ресурси

1. Файловий архів ХНАДУ. Режим доступу: <http://files.khadi.kharkov.ua>.  
(адреси сайтів з матеріалами)

**ДЛЯ НОТАТОК**

**ДЛЯ НОТАТОК**

**ДЛЯ НОТАТОК**

Навчальне видання

Методичні вказівки  
до самостійної роботи студентів  
з дисципліни: «Економічне управління підприємством»  
для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»  
спеціальності 051 «Економіка »

Укладач: доцент Болотова Тетяна Миколаївна

Відповідальний за випуск: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Підп. до друк.	Формат 60×80	1/16 Бум. Тип №
Друк офсетний	Ум. др. л.	Нав - вид. л.
Тираж екз.		Ціна договірна
Зак. №		

---

ХНАДУ, ГСП, Харків, вул. Ярослава Мудрого, 25

---

Підготовлено у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті